

آموزش و پرورش در اسپانیا

بخش اول

مطابق قانون عمومی تحصیلات عمومی مصوب سال ۱۹۷۰، مراحل تحصیلی در اسپانیا به شرح زیر تنظیم شده است:

- ۱- مقطع پیش‌دبستانی که خود از دوره مهدکودک ویژه کودکان رده‌های سنی سه تا پنج سال و دوره آمادگی ویژه کودکان رده‌های سنی چهار تا پنج سال متشکل می‌شود.
 - ۲- آموزش پایه که برای کودکان رده‌های سنی شش تا ده سال و بخش ویژه دانش‌آموزان رده‌های سنی یازده تا سیزده سال مشتمل می‌شود. تحصیلات پایه در مدارس دولتی و خصوصی رایگان و اجباری است.
 - ۳- مقطع آموزش متوسطه که مدت زمان سه سال به طول انجامیده و به دانش‌آموزان رده‌های سنی شانزده تا چهارده سال ارائه می‌شود. پس از گذراندن این دوره، دانش‌آموزان ملزم به گذراندن دوره یک‌ساله پیش‌دانشگاهی هستند که در صورت توفیق در آن از مجوز حضور در دانشگاه‌ها برخوردار می‌شوند.
 - ۴- آموزش عالی که خود بر سه مرحله اساسی مشتمل می‌شود. در مرحله نخست دانشجویان در سه سال به درجه «دیپلماتورا» (کاردانی) نایل می‌آیند. در مرحله دوم طی دوره آموزش تخصصی دو ساله به اخذ مدرک کارشناسی نایل می‌آیند و غالباً به‌عنوان مهندس و یا معلم به فعالیت می‌پردازند. در مرحله سوم، دانشجویان ملزم به دفاع از تز (رساله) تخصصی خود برای احراز درجه دکترا هستند.
- کودکان اسپانیایی از سه سالگی وارد مهد کودک (La Educación infantil) شده و به مدت سه سال تا سن شش سالگی مطالب اولیه را فرا می‌گیرند. آخرین سال مقطع پیش‌دبستانی اجباری است. آموزش ابتدایی (La Educación Obligatoria) از سن شش سالگی آغاز می‌شوند و تا سن یازده سالگی به مدت پنج سال ادامه می‌یابد. در این مدت دانش‌آموزان ضمن آشنایی با محیط اطراف، خواندن و نوشتن و درس ابتدایی را فرا می‌گیرند. سپس دوره آموزش متوسطه (La Educación Secundaria) ارائه می‌شود. این دوره بر دو مرحله مشتمل می‌شود طی دوره اول به مدت سه سال دانش‌آموزان موفق به کسب درجه فارغ‌التحصیل دوره مدرسه و طی مرحله دوم به مدت سه سال دانش‌آموزان به احراز درجه تحصیلی موسوم به (Bachiller) نایل می‌آیند. در صورت تمایل دانش‌آموزان به ورود به دانشگاه دوره آموزش یک‌ساله پیش‌دانشگاهی (Curso de orientación Universitaria) و یا ورود به دوره‌های آموزش حرفه‌ای (La Formación Profesional) نیز پشت سر گذارده می‌شود.

آموزش پیش‌دبستانی

سوابق تاریخی آموزش پیش‌دبستانی در کشور اسپانیا به نیمه دوم قرن ۱۹ میلادی زمانی که یکسری مراکز آموزشی کودکان بر اساس اصول آموزشی فردریک فریول تأسیس شد، باز می‌گردد. در اوایل قرن ۲۰ آموزش پیش‌دبستانی مورد توجه قرار گرفت و رشد کرد. خصوصاً در منطقه کاتالونیا این رشد در نتیجه ساخت مراکز خصوصی آموزشی کودکان بود. مفهوم آموزش‌های پیش‌دبستانی در سال‌های ۱۹۳۶ تا ۱۹۷۰ بیشتر بر کمک و مشارکت در آماده کردن کودکان برای ورود به مدارس ابتدایی و آموزش اولیه محدود می‌شد. از این رو، غفلت در توجه به آموزش پیش‌دبستانی به عنوان یک سطح آموزشی منجر به غفلت دولت از اجرای برنامه‌های رسمی در این مراکز شد. این در حالی است که از سال ۱۹۷۰، آموزش پیش‌دبستانی به عنوان نخستین مرحله رسمی نظام آموزشی کشور مورد توجه قرار گرفت.

از سال ۱۹۸۵ نیز برنامه‌های عملی آموزش پیش‌دبستانی با هدف حذف موانع موجود بر سر راه استقرار این سطح آموزشی اجرا در آمد. در سال ۱۹۹۰ قوانین LOGSE در این سطح آموزشی سازماندهی شد و این مقطع آموزشی با عنوان آموزش پیش‌دبستانی مرحله بین رده‌های سنی صفر تا سه سالگی و از سه تا شش سالگی برای کودکان طراحی شد. اگر چه این سطح آموزشی به عنوان سطح غیراجباری ارائه می‌شود اما به اصلاح فرآیند آموزش کودکان و رشد مهارت‌های دانش‌آموزان ورودی مقطع آموزش ابتدایی منتهی می‌شود. برنامه LOGSE نیز به ارزیابی این نوع آموزش و نقش آن در مقایسه با دیگر سطوح آموزشی می‌پردازد. دولت اسپانیا نیز بر فراهم کردن مراکز مناسب آموزشی و مراقبتی ویژه کودکان معتقد است.

سال تحصیلی در مراکز آموزش پیش‌دبستانی معمولاً از هفته نخست سپتامبر آغاز می‌شود و تا پایان هفته جولای ادامه می‌یابد.

با اجرای برنامه LODE در سال ۱۹۸۵ و برنامه LOGSE در سال ۱۹۹۵، ایجاد مبانی قانونی و پایه‌ای برای ساختار آموزشی پیش‌دبستانی اسپانیا فراهم آمد. علاوه بر این در خصوص سازماندهی و مدیریت مراکز آموزش پیش‌دبستانی، در قالب برنامه‌های LODE و LOGSE سری قوانین ویژه آموزش پیش‌دبستانی برای جوامع مستقل تدوین شد. چنین قوانینی به سازماندهی مراکز پیش‌دبستانی و توسعه قوانین این مراکز

می‌پردازند. علاوه بر این میانی مصوب برنامه LOGSE به برآورده کردن حداقل نیازهای مراکز آموزشی از جمله مراکز آموزش پیش دبستانی تأکید دارد.

اهداف آموزشی

از جمله مهمترین اهداف آموزشی مراکز آموزش پیش دبستانی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- * بهبود توان فیزیکی، ذهنی، احساسی، اجتماعی و اخلاقی کودکان.
- * تقویت روابط میان کودکان و والدین.
- * کسب شناخت کافی از درک کودکان و تربیت آنان در جهت ارائه تصویر مثبت و واقعی از خود و دستیابی به احساس خود اعتمادی.
- * ارزیابی و شناخت استعدادها و محدودیت‌های رفتاری و شخصیتی کودکان.
- * تربیت کودکان برای گام برداشتن در حوزه روابط اجتماعی و تأکید بر آن.
- * بهبود طرز تفکر کودکان برای احترام گذاری و مشارکت با سایر افراد جامعه.
- * تقویت روحیه کودکان برای شناسایی جنبه‌های مختلف شخصیتی و استعدادی آنان به ویژه در پرداختن به فعالیت‌های هنری و ورزشی.

آموزش پایه

تاریخچه آموزش پایه در اسپانیا به زمان تدوین میانی سیستم آموزشی این کشور باز می‌گردد. این در حالی است که نخستین تعریف واقعی از سیستم آموزش پایه در سال ۱۸۷۵ میلادی همزمان با وضع آموزش عمومی ارائه شد. در این اثنا، آموزش پایه رسماً به عنوان سیستم آموزش لیبرال ارائه شده و بیش از یک قرن در راستای بهبود آموزش عمومی گام برداشت. بین سال‌های ۱۸۷۴ و ۱۹۲۳ با اعمال تغییراتی در ساختار حکومتی، تغییراتی در سیستم آموزشی پایه برای بهبود آن اعمال شد.

در سال ۱۹۳۱ با اعلان موجودیت دومین حکومت جمهوری، برآموزش اجباری و پایه رایگان تأکید شد. پس از جنگ داخلی و تا سال ۱۹۷۰، آموزش ابتدایی اجباری برای انتقال عقاید و ایدئولوژی به شمار می‌آمد. در این اثنا، آموزش پایه به صورت آموزش‌های طبقه‌بندی شده کاتولیکی بود که دولت بر عملکرد آن نظارتی نداشت. این در حالی است که در سال ۱۹۴۵ از آموزش پایه به عنوان آموزش ملی یاد شده و مؤسسات آموزشی به ارائه آن از سال ۱۹۵۲ مبادرت کردند.

مقطع آموزش پایه از دو مقطع آموزش ابتدایی ویژه دانش آموزان رده‌های سنی یازده تا چهارده سال متشکل می‌شود. با تصویب قانونی آموزش ملی در سال ۱۹۷۰، تغییرات اساسی در ساختار آموزش پایه اسپانیا اعمال شد. این فرآیند به صورت قانونمند برای نخستین بار در کل سیستم آموزشی اسپانیا اعمال شد که در جریان آن از مقطع آموزش پایه با عنوان آموزش اجباری ویژه دانش‌آموزان رده‌های سنی شش تا چهارده سال یاد شد. قوانین پویا در خصوص آموزش پایه در سال ۱۹۹۰ وضع شد که به موجب آن بر تحصیلات اجباری برای کودکان رده‌های سنی شش تا شانزده سال تأکید شد.

اصول بنیادین قانونگذاری

اجرای برنامه‌های LODE و LOGSE در سال ۱۹۹۰ و برنامه LOPEG در سال ۱۹۹۵ به استحکام چارچوب قانونگذاری آموزش پایه و کل سیستم آموزشی اسپانیا منجر شد. در چارچوب برنامه LOGSE، بر تعیین حداقل آموزش پایه و حداقل امکانات آموزش مراکز پایه توسط دولت تأکید شده است، مطابق برنامه LODE، مراکز آموزش پایه خود به مراکز عمومی و خصوصی تقسیم می‌شوند. مدارس خصوصی در تعیین نام آزاد بوده و از طریق سرمایه گذاری آزاد و دریافت شهریه تحصیلی از والدین دانش‌آموزان تأمین اعتبار می‌شوند، این درحالی است که سایر قوانین و مقررات آموزشی از جمله تعیین تسهیلات آموزشی موقعیت علمی مراکز آموزشی نسبت دانش‌آموزان به معلمان و تعداد دانش‌آموزان کلاس‌های آموزشی توسط وزارت آموزش تعیین و تدوین می‌شود. مطابق چنین قوانینی حداکثر تعداد دانش‌آموزان کلاس‌های آموزش بر ۲۵ نفر بالغ می‌شود.

ساختار آموزشی

آموزش پایه خود از سه مرحله و دو طبقه متشکل می‌شود که هر یک از این مراحل شامل یک واحد زمانی است که در طول آن به آموزش و یادگیری و ارزیابی دانش‌آموزان مبادرت می‌شود. هدف انجام چنین ارزیابی‌هایی کسب اطمینان از انطباق و ارتباط روش شناسی با ویژگی‌های دانش‌آموزان است. برای هر گروه از دانش‌آموزان یک معلم اختصاص می‌یابد که وی عهده دار مسؤلیت آموزش موضوعات درسی است. علاوه براین، دانش‌آموزان به دریافت آموزش‌هایی در حوزه‌های تربیت بدنی، موسیقی و زبان خارجی نائل می‌آیند. گروه‌های کلاسی براساس گروه‌های سنی تشکیل می‌شوند. از این رو، گروه‌بندی دانش‌آموزان براساس معیارهای متناسب با مؤسسات آموزشی صورت می‌گیرد.

اهداف آموزشی

- از جمله مهمترین اهداف آموزشی مراکز آموزش پایه می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:
- * ارائه آموزش‌های پایه مشترک به دختران و پسران اسپانیایی.
 - * اعطای فرصت‌های خاصی به دانش‌آموزان اسپانیایی برای برخورداری از دانش‌کافی در خصوص پیشینه فرهنگی و ملی.
 - * آموزش خواندن، نوشتن و ریاضیات به دانش‌آموزان با هدف ایجاد استقلال فکری و روحی تدریجی در آنان.
 - * توسعه استعدادها و توانایی‌های کودکان اسپانیایی در زمینه‌های مختلف علمی، فرهنگی، هنری و ورزشی.
 - * بهره‌گیری همزمان از زبان اسپانیایی و دیگر زبان‌های خارجی.
 - * شناخت و بهره‌گیری دانش‌آموزان از ابزارهای مختلف هنری برای ابراز تصورات و عقاید خود.
 - * ارائه آموزش‌های فیزیکی و تربیت بدنی به دانش‌آموزان برای پرورش و بهبود قدرت جسمانی آنان.
 - * تقویت حس خود اکتیوی و اعتماد به نفس در دانش‌آموزان.

برنامه‌های آموزشی

از جمله مهمترین برنامه‌های آموزش پایه که در زمره برنامه‌های اجباری آموزش به شمار می‌آیند. می‌توان به دروس علوم طبیعی، علوم اجتماعی و فرهنگی، تربیت بدنی، ادبیات و زبان اسپانیولی، زبان و ادبیات محلی زبان‌های خارجی و ریاضیات اشاره کرد.

ارتقا ء تحصیلی

در پایان هر سه مرحله آموزش پایه و پس از ارزیابی تحصیلی دانش‌آموزان تصمیماتی در خصوص ارتقا یا عدم ارتقا دانش‌آموزان گرفته می‌شود. مسؤلیت اصلی درخصوص ارتقا تحصیلی دانش‌آموزان از مقطع آموزش پایه به آموزش متوسطه، برعهده معلمان و کادر آموزش مراکز آموزش پایه است که در فرآیند تصمیم‌گیری در خصوص ارتقا یا عدم ارتقا تحصیلی دانش‌آموزان، معلمان ملزم به مشاوره با والدین دانش‌آموزان دراین خصوص هستند.

حمایت‌های آموزشی

اصول برنامه‌های LOPEG, LODE و LOGSE بر آموزش و رشد شخصیتی دانش‌آموزان تأکید دارد. این اصول خود دلالت بر انطباق نوآوری‌های آموزشی با دانسته‌های هر یک از دانش‌آموزان و شناسایی نیازهای آموزشی آنان اعم از نیازهای دائمی و موقتی دارد. به طور کلی می‌توان گفت که برنامه LOGSE بر شناسایی دانش‌آموزان مواجه با نیازهای آموزش ویژه و برطرف کردن نیازهای آنان در طول سال تحصیلی تأکید دارد. عمده چنین نیازهایی بر ناتوانایی‌های حسی، روانی و فیزیکی و اختلالات رفتاری دانش‌آموزان در مواجهه با موقعیت‌های نامساعد فرهنگی و اجتماعی مشتمل می‌شود.

محدودیت‌های آموزشی

محدودیت زمانی مقطع آموزش پایه حدود پنج سال است. به طوری که دانش‌آموزان از مجوز مطالعه یا حضور در آزمون درسی یا دروس آموزشی بیش از سه بار برخوردار نیستند. علاوه بر این، حداکثر مدت زمان لازم برای گذراندن هر درس يك سال تحصیلی است.

منبع: روزنامه اطلاعات